

KORXONALAR IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING DIVERGENTSIYALI TIZIMINI JORIY ETISH MEXANIZMI

Meyliyev Farrux Ikrom o'g'li

Qarshi davlat texnika universiteti

Neft-gaz va geologiya fakulteti o'quv ishlari bo'yicha dekan
o'rinbosari

orcid.org/0009-0006-7867-8278, farruxmeyliyev995@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20520745>

ARTICLE INFO

Received: 20th May 2026

Accepted: 21st May 2026

Published: 30th May 2026

KEYWORDS

Raqamli iqtisodiyot, iqtisodiy samaradorlik, divergent mexanizmlar, innovatsion boshqaruv, raqamli transformatsiya, biznes-jarayonlar, strategik boshqaruv, moslashuvchanlik, raqobatbardoshlik, resurslarni optimallashtirish, raqamli texnologiyalar, samaradorlikni baholash, korxonalar rivoji, innovatsion qarorlar, risklarni boshqarish.

ABSTRACT

Mazkur tadqiqot raqamli iqtisodiyot sharoitida korxonalar iqtisodiy samaradorligini oshirishda divergent mexanizmlarning nazariy asoslarini chuqur tahlil qilishga bag'ishlangan. Unda raqamli transformatsiya jarayonlari, innovatsion boshqaruv yondashuvlari, moslashuvchan strategiyalar hamda divergent fikrlash va qaror qabul qilish mexanizmlarining korxonalar faoliyatiga ta'siri ilmiy-nazariy jihatdan asoslab berilgan. Tadqiqot doirasida divergent mexanizmlarning mohiyati, ularning iqtisodiy samaradorlikni oshirishdagi roli, resurslardan samarali foydalanish, raqamli texnologiyalar integratsiyasi, biznes-jarayonlarni optimallashtirish va raqobatbardoshlikni kuchaytirishdagi ahamiyati ochib berilgan. Shuningdek, korxonalarini boshqarishda divergent yondashuvlar asosida innovatsion qarorlar ishlab chiqish, risklarni kamaytirish va strategik barqarorlikni ta'minlash masalalari yoritilgan. Tadqiqot natijalari korxonalarining raqamli muhitga moslashuvi, iqtisodiy samaradorligini oshirish hamda innovatsion rivojlanish strategiyalarini ishlab chiqishda nazariy va amaliy asos bo'lib xizmat qiladi.

Kirish

Hozirgi globallashuv va raqamli transformatsiya sharoitida iqtisodiyotning barcha tarmoqlarida tub o'zgarishlar sodir bo'lmoqda. Raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi, sun'iy intellekt, katta hajmdagi ma'lumotlar (Big Data), bulutli hisoblash, blokcheyn, internet platformalari va avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimlarining keng joriy etilishi korxonalar faoliyatining mazmun-mohiyatini tubdan o'zgartirib, ularning iqtisodiy samaradorligini oshirishda yangi imkoniyatlar yaratmoqda. Bunday sharoitda an'anaviy boshqaruv

mexanizmlarining imkoniyatlari cheklanib, korxonalar oldida moslashuvchan, innovatsion va noan'anaviy yondashuvlarni joriy etish zarurati tobora kuchayib bormoqda.

Raqamli iqtisodiyot sharoitida korxonalar raqobatbardoshligini ta'minlash, ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytirish, mehnat unumdorligini oshirish, mahsulot va xizmatlar sifatini yaxshilash hamda bozor talablariga tezkor moslashish kabi muhim vazifalarni hal etishga majbur. Mazkur vazifalarni samarali amalga oshirishda divergent mexanizmlarning nazariy asoslarini chuqur o'rganish va amaliyotga joriy etish muhim ahamiyat kasb etadi. Divergent mexanizmlar turli yo'nalishlarda fikrlash, muqobil variantlarni izlash, innovatsion qarorlar ishlab chiqish hamda murakkab iqtisodiy muammolarga moslashuvchan yondashish imkonini beruvchi zamonaviy boshqaruv instrumentlari sifatida namoyon bo'ladi.

Zamonaviy iqtisodiy adabiyotlarda divergent yondashuvlar, asosan, kreativ iqtisodiyot, innovatsion menejment, strategik rejalashtirish va raqamli transformatsiya jarayonlari bilan uzviy bog'liq holda tadqiq etilmoqda. Biroq korxonalar iqtisodiy samaradorligini oshirishda divergent mexanizmlarning tizimli modeli, ularning tarkibiy tuzilmasi hamda amaliy tatbiq mexanizmlari yetarlicha chuqur ilmiy tadqiq etilmagan. Ayniqsa, O'zbekiston sharoitida raqamli iqtisodiyotning rivojlanish bosqichida korxonalar faoliyatiga divergent mexanizmlarni integratsiya qilishning ilmiy-metodik asoslarini ishlab chiqish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan ilgari surilgan raqamli transformatsiya, innovatsion rivojlanish va iqtisodiyotni modernizatsiya qilishga qaratilgan strategik tashabbuslar korxonalarda raqamli texnologiyalarni keng joriy etish, boshqaruv tizimlarini takomillashtirish hamda iqtisodiy samaradorlikni oshirishga xizmat qilmoqda. Xususan, "Raqamli O'zbekiston - 2030" strategiyasi doirasida korxonalarda raqamli infratuzilmani rivojlantirish, biznes-jarayonlarni avtomatlashtirish va innovatsion boshqaruv mexanizmlarini joriy etish ustuvor vazifa sifatida belgilangan. Ushbu jarayonlarda divergent mexanizmlarning nazariy va amaliy asoslarini ishlab chiqish korxonalarining barqaror rivojlanishini ta'minlashda muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

Shu nuqtai nazardan, mazkur tadqiqotning dolzarbligi raqamli iqtisodiyot sharoitida korxonalar iqtisodiy samaradorligini oshirishda divergent mexanizmlarning mohiyatini ochib berish, ularning nazariy asoslarini tizimlashtirish, amaliy tatbiq yo'llarini ishlab chiqish hamda boshqaruv qarorlarining sifatini oshirishga qaratilgan ilmiy yondashuvlarni taklif etish bilan izohlanadi. Tadqiqot natijalari korxonalar faoliyatini raqamli muhitga moslashtirish, strategik rivojlanish yo'nalishlarini belgilash hamda innovatsion boshqaruv modellarini shakllantirishda nazariy va amaliy ahamiyat kasb etadi.

Mavzuga doir adabiyotlar tahlili

Raqamli iqtisodiyot sharoitida korxonalar iqtisodiy samaradorligini oshirish masalasi zamonaviy iqtisodiy nazariya va amaliyotning muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. So'nggi yillarda ushbu yo'nalishda olib borilgan ilmiy tadqiqotlar asosan raqamli transformatsiya, innovatsion boshqaruv, biznes-jarayonlarni optimallashtirish, raqamli texnologiyalarni joriy etish hamda moslashuvchan strategik yondashuvlar asosida iqtisodiy samaradorlikni ta'minlash masalalariga qaratilgan.

Xorijiy ilmiy adabiyotlarda raqamli iqtisodiyot tushunchasi, uning mohiyati va iqtisodiy tizimlarga ta'siri keng tadqiq etilgan. Jumladan, K. Shvab, E. Brinjolffson, A. Makafi, D. Tapscott, M. Porter, P. Draker kabi olimlar o'z tadqiqotlarida raqamli texnologiyalarning korxonalar boshqaruv tizimiga integratsiyasi, mehnat unumdorligi, ishlab chiqarish samaradorligi va innovatsion faollikni oshirishdagi rolini ilmiy asoslab berganlar. Ularning fikricha, raqamli transformatsiya korxonalar faoliyatining barcha bosqichlarini qamrab olib, boshqaruv qarorlarining tezkorligi va aniqligini ta'minlaydi, bu esa iqtisodiy samaradorlikning barqaror o'sishiga xizmat qiladi.

Innovatsion menejment va strategik boshqaruv yo'nalishida olib borilgan tadqiqotlarda divergent mexanizmlar alohida e'tiborga molikdir. J. Gilford, E. Torrens, R. Sternberg, T.

Amabile kabi tadqiqotchilar divergent fikrlash va kreativ yondashuvlarni innovatsion qarorlar qabul qilishning muhim elementi sifatida talqin etganlar. Ularning ilmiy qarashlariga ko'ra, divergent mexanizmlar muqobil variantlarni shakllantirish, noan'anaviy yechimlarni topish va murakkab muammolarga moslashuvchan yondashish imkonini beradi. Mazkur yondashuv korxonalar faoliyatida innovatsion strategiyalarni ishlab chiqish va iqtisodiy samaradorlikni oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

So'nggi yillarda raqamli transformatsiya jarayonlarida divergent mexanizmlarning o'rni bo'yicha ham qator ilmiy izlanishlar olib borilmoqda. Xususan, N. Negroponte, T. Davenport, E. Rogers, H. Chesbroughlarning ishlarida ochiq innovatsiyalar, raqamli platformalar va tarmoqlashgan iqtisodiy tizimlar sharoitida divergent yondashuvlarning ahamiyati yoritilgan. Ularning ta'kidlashicha, raqamli muhitda korxonalarining muvaffaqiyati ko'p jihatdan kreativ qarorlar qabul qilish, moslashuvchan boshqaruv tizimlarini shakllantirish va innovatsion g'oyalarni tezkor amaliyotga joriy etish bilan belgilanadi.

MDH mamlakatlari olimlari tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda ham raqamli iqtisodiyot va korxonalar samaradorligi masalalari keng yoritilgan. Jumladan, A. Aganbegyan, S. Glazyev, V. Makarov, L. Abalkin, V. Tambovtsev kabi olimlar raqamli texnologiyalarning iqtisodiy o'sishga ta'siri, ishlab chiqarish samaradorligi va innovatsion rivojlanishdagi roli masalalarini tahlil qilganlar. Ularning ilmiy qarashlarida raqamli infratuzilmani rivojlantirish, boshqaruv tizimini modernizatsiya qilish va kadrlar salohiyatini oshirish orqali iqtisodiy samaradorlikka erishish zarurligi asoslab berilgan.

O'zbekistonlik olimlar tomonidan ham raqamli iqtisodiyot, innovatsion rivojlanish va korxonalar samaradorligini oshirish bo'yicha qator ilmiy tadqiqotlar amalga oshirilgan. Jumladan, A. Abdullayev, B. Yo'ldoshev, Sh. G'ulomov, A. Tursunov, D. Xodiev, N. Qosimov, M. Saidov va boshqa iqtisodchi olimlarning ilmiy ishlarida raqamli texnologiyalarni iqtisodiyot tarmoqlariga joriy etish, biznes-jarayonlarni raqamlashtirish, innovatsion boshqaruv mexanizmlarini shakllantirish hamda iqtisodiy samaradorlikni oshirish masalalari keng yoritilgan. Ushbu tadqiqotlarda korxonalarining raqamli transformatsiyasi milliy iqtisodiyot raqobatbardoshligini oshirishning muhim omili sifatida talqin etiladi.

Shu bilan birga, mavjud ilmiy adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, raqamli iqtisodiyot sharoitida korxonalar samaradorligini oshirishda divergent mexanizmlarning kompleks nazariy modeli, ularning iqtisodiy samaradorlikka ta'sirini baholash mezonlari hamda amaliy tatbiq mexanizmlari yetarli darajada tizimlashtirilmagan. Ayniqsa, O'zbekiston sharoitida korxonalar boshqaruviga divergent yondashuvlarni joriy etishning ilmiy-metodik asoslarini ishlab chiqish, ularning iqtisodiy samaradorlikka ta'sirini ekonometrik modellashtirish orqali baholash dolzarb masalalardan biri bo'lib qolmoqda.

Mazkur tadqiqot ana shu ilmiy bo'shliqni to'ldirish, raqamli iqtisodiyot sharoitida korxonalar iqtisodiy samaradorligini oshirishda divergent mexanizmlarning nazariy asoslarini chuqur tahlil qilish, ularning tizimli modelini ishlab chiqish va amaliy tavsiyalarni shakllantirishga qaratilgan.

Tadqiqot metodologiyasi

Mazkur tadqiqotning metodologik asosi raqamli iqtisodiyot sharoitida korxonalar iqtisodiy samaradorligini oshirishda divergent mexanizmlarning nazariy va amaliy jihatlarini kompleks o'rganishga qaratilgan ilmiy yondashuvlar majmuasidan iborat. Tadqiqot jarayonida umumilmiy, maxsus iqtisodiy va statistik-tahliliy metodlardan tizimli ravishda foydalanildi.

Tadqiqotning nazariy-metodologik poydevorini tizimli yondashuv, kompleks tahlil, funksional tahlil, institutsional yondashuv hamda strategik boshqaruv nazariyasi tashkil etadi. Mazkur yondashuvlar asosida korxonalar faoliyatiga ta'sir etuvchi ichki va tashqi omillar o'zaro bog'liqlikda o'rganilib, ularning iqtisodiy samaradorlikka ta'siri tahlil qilindi. Tizimli yondashuv yordamida divergent mexanizmlar tarkibiy qismlarining o'zaro integratsiyasi, ularning korxonalar boshqaruv tizimidagi o'rni va funksional vazifalari aniqlashtirildi.

Tadqiqotda iqtisodiy tahlil va sintez metodlari asosida raqamli iqtisodiyot sharoitida korxonalar faoliyatining samaradorlik ko'rsatkichlari tahlil qilindi. Ushbu metodlar orqali ishlab chiqarish hajmi, mehnat unumdorligi, rentabellik, xarajatlar samaradorligi, kapital qaytimi, raqamli texnologiyalardan foydalanish darajasi kabi asosiy iqtisodiy indikatorlar o'rganildi. Shuningdek, mantiqiy tahlil asosida divergent mexanizmlarning iqtisodiy samaradorlikka ta'sir etuvchi asosiy omillari aniqlanib, ularning tasnifi ishlab chiqildi.

Statistik va ekonometrik tahlil metodlari tadqiqotning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Jumladan, korxonalarining raqamli rivojlanish darajasi hamda iqtisodiy samaradorligi o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni aniqlash maqsadida korrelyatsiya va regressiya tahlillari qo'llanildi. Ekonometrik modellar asosida divergent mexanizmlarning korxonalar samaradorligiga ta'sir ko'rsatkichlari baholanib, ularning miqdoriy ifodasi aniqlandi. Panel ma'lumotlar asosida dinamik tahlil o'tkazilib, raqamli transformatsiyaning uzoq muddatli samaradorlikka ta'siri o'rganildi.

Tadqiqotda komparativ tahlil metodi yordamida xorijiy mamlakatlar va O'zbekiston korxonalarini tajribasi solishtirilib, ilg'or amaliyotlar aniqlashtirildi. Ushbu yondashuv orqali raqamli iqtisodiyot sharoitida divergent mexanizmlarni joriy etishning samarali modellari aniqlanib, milliy sharoitga moslashtirilgan tavsiyalar ishlab chiqildi. Shuningdek, benchmarking usuli asosida yetakchi korxonalar faoliyati tahlil qilinib, ularning innovatsion va raqamli boshqaruv tajribasi umumlashtirildi.

Empirik tadqiqotlar doirasida sotsiologik so'rovlar, ekspert baholash va intervyu metodlaridan foydalanildi. Ushbu usullar orqali korxonalar rahbarlari, menejerlar va mutaxassislarining divergent mexanizmlardan foydalanish bo'yicha qarashlari, ularning amaliy samaradorligi hamda muammoli jihatlari aniqlandi. Olingan natijalar statistik jihatdan qayta ishlanib, tahliliy xulosalar chiqarildi.

Model yaratish va optimallashtirish metodlari asosida raqamli iqtisodiyot sharoitida korxonalar iqtisodiy samaradorligini oshirishga qaratilgan divergent mexanizmlarning integratsiyalashgan modeli ishlab chiqildi. Ushbu model yordamida biznes-jarayonlarni raqamlashtirish, boshqaruv qarorlarini optimallashtirish hamda resurslardan samarali foydalanish yo'llari asoslab berildi. Shuningdek, senariy tahlili orqali turli boshqaruv strategiyalarining iqtisodiy samaradorlikka ta'siri prognoz qilindi.

Tadqiqotning axborot bazasini O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi ma'lumotlari, Iqtisodiyot va moliya vazirligi, Raqamli texnologiyalar vazirligi, Jahon banki, Xalqaro valyuta jamg'armasi, UNDP, OECD hamda boshqa xalqaro tashkilotlarning rasmiy statistik ma'lumotlari, shuningdek, ilmiy jurnallar va monografiyalarda e'lon qilingan tadqiqotlar tashkil etdi.

Umuman olganda, mazkur tadqiqot metodologiyasi raqamli iqtisodiyot sharoitida korxonalar iqtisodiy samaradorligini oshirishda divergent mexanizmlarning nazariy asoslarini chuqur tahlil qilish, ularning amaliy samaradorligini baholash hamda ilmiy asoslangan taklif va tavsiyalar ishlab chiqishga xizmat qiladi.

Natija va muhokama

Tadqiqot natijalari raqamli iqtisodiyot sharoitida korxonalar iqtisodiy samaradorligini oshirishda divergent mexanizmlarning muhim strategik omil ekanligini ilmiy asosda tasdiqladi. Olib borilgan nazariy tahlillar, empirik tadqiqotlar va ekonometrik modellashtirish natijalari shuni ko'rsatadiki, divergent mexanizmlar korxonalar boshqaruv tizimida innovatsion qarorlar qabul qilish, moslashuvchan strategiyalar ishlab chiqish va resurslardan samarali foydalanish jarayonlarini sezilarli darajada faollashtiradi.

Empirik tahlil natijalariga ko'ra, raqamli texnologiyalarni faol joriy etgan va divergent yondashuvlarga asoslangan boshqaruv modellari qo'llayotgan korxonalarda iqtisodiy samaradorlik ko'rsatkichlarining barqaror o'sishi kuzatildi. Xususan, mehnat unumdorligi, ishlab chiqarish hajmi, operatsion xarajatlar samaradorligi, kapital qaytimi va rentabellik darajasi kabi asosiy iqtisodiy indikatorlar ijobiy dinamikani namoyon etdi. Bu esa divergent

mexanizmlarning nafaqat boshqaruv sifatini oshirishga, balki real iqtisodiy natijalarni shakllantirishga xizmat qilayotganini ko'rsatadi.

Ekonometrik modellar natijalari divergent mexanizmlar va iqtisodiy samaradorlik o'rtasida statistik jihatdan ahamiyatli bog'liqlik mavjudligini tasdiqladi. Korrelyatsiya va regressiya tahlillari orqali raqamli transformatsiya darajasi, innovatsion boshqaruv yondashuvlari va divergent qarorlar qabul qilish mexanizmlarining samaradorlik ko'rsatkichlariga bevosita ta'siri aniqlangan. Xususan, raqamli texnologiyalar integratsiyasi va moslashuvchan boshqaruv tizimlari rivojlangan sari, korxonalarining iqtisodiy samaradorligi ko'rsatkichlari ham mutanosib ravishda ortib borishi ilmiy asosda isbotlandi.

Model asosida o'tkazilgan ssenariy tahlillari divergent mexanizmlarni tizimli joriy etish sharoitida korxonalar faoliyatining barqarorligi oshishini ko'rsatdi. Innovatsion boshqaruv strategiyalari, raqamli platformalar va ochiq innovatsiyalar modeli asosida faoliyat yurituvchi korxonalarda risklarni boshqarish samaradorligi yuqoriligi, bozor o'zgarishlariga moslashuvchanlik darajasining ortishi hamda raqobatbardoshlikning mustahkamlanishi kuzatildi. Bu holat divergent mexanizmlarning strategik barqarorlikni ta'minlovchi muhim instrument ekanligini tasdiqlaydi.

Muhokama jarayonida olingan natijalar mavjud ilmiy adabiyotlar bilan solishtirma tahlil qilindi. Tadqiqot xulosalari Shvab, Porter, Davenport, Chesbrough, Drucker kabi olimlarning raqamli transformatsiya va innovatsion boshqaruv haqidagi nazariy qarashlari bilan uyg'unlik kasb etadi. Shu bilan birga, tadqiqot divergent mexanizmlarning iqtisodiy samaradorlikka ta'sirini tizimli model asosida asoslab berishi bilan mavjud adabiyotlardan farqlanadi.

Muhokamalar natijasida aniqlanishicha, divergent mexanizmlarni joriy etishda asosiy cheklovlar sifatida raqamli infratuzilmaning yetarli darajada rivojlanmaganligi, kadrlar salohiyatining cheklanganligi, boshqaruv madaniyatining innovatsiyalarga tayyor emasligi va institutsional muhitdagi muammolar namoyon bo'lmoqda. Shu bilan birga, ushbu cheklovlar strategik rejalashtirish, kadrlar tayyorlash tizimini modernizatsiya qilish, raqamli kompetensiyalarni rivojlantirish hamda normativ-huquqiy bazani takomillashtirish orqali bartaraf etilishi mumkinligi asoslab berildi.

Umuman olganda, tadqiqot natijalari raqamli iqtisodiyot sharoitida korxonalar iqtisodiy samaradorligini oshirishda divergent mexanizmlarning strategik, institutsional va iqtisodiy ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatdi. Olingan ilmiy xulosalar korxonalar boshqaruv tizimini modernizatsiya qilish, raqamli transformatsiyani jadallashtirish va innovatsion rivojlanish strategiyalarini shakllantirishda nazariy-metodik asos bo'lib xizmat qiladi hamda amaliy boshqaruv qarorlarini ishlab chiqishda samarali qo'llanilishi mumkin.

Xulosa

Mazkur tadqiqot natijalari raqamli iqtisodiyot sharoitida korxonalar iqtisodiy samaradorligini oshirishda divergent mexanizmlarning muhim strategik va institutsional ahamiyatga ega ekanligini ilmiy asosda tasdiqladi. Olib borilgan nazariy tahlillar, empirik izlanishlar va ekonometrik modellashtirish asosida divergent mexanizmlarning korxonalar boshqaruv tizimida innovatsion qarorlar qabul qilish, moslashuvchan strategiyalar ishlab chiqish hamda resurslardan samarali foydalanishni ta'minlashdagi roli aniqlandi.

Tadqiqot davomida raqamli transformatsiya va divergent yondashuvlar integratsiyasi korxonalarining raqobatbardoshligini oshirish, ishlab chiqarish xarajatlarini optimallashtirish, mehnat unumdorligini yuksaltirish va biznes-jarayonlarni samarali tashkil etishda muhim omil ekanligi isbotlandi. Ekonometrik tahlil natijalari divergent mexanizmlarning iqtisodiy samaradorlik ko'rsatkichlariga statistik jihatdan sezilarli ijobiy ta'sir ko'rsatishini tasdiqladi. Bu esa korxonalar faoliyatini boshqarishda an'anaviy yondashuvlardan ko'ra moslashuvchan, innovatsion va raqamli asoslangan boshqaruv modellarining ustuvorligini ko'rsatadi.

Shuningdek, tadqiqot natijalari divergent mexanizmlarni joriy etish orqali korxonalar faoliyatida strategik barqarorlikni ta'minlash, risklarni samarali boshqarish, bozor o'zgarishlariga tezkor moslashish va yangi qiymat zanjirlarini shakllantirish imkoniyatlari

kengayishini ko'rsatdi. Bu jarayon korxonalar innovatsion faolligini kuchaytirish, ochiq innovatsiyalarni rivojlantirish hamda raqamli platformalar asosida biznes modellarini takomillashtirishga xizmat qiladi.

Tahlillar shuni ko'rsatdiki, divergent mexanizmlarning samarali faoliyat yuritishi uchun raqamli infratuzilmani rivojlantirish, kadrlar salohiyatini oshirish, raqamli va kreativ kompetensiyalarni shakllantirish, shuningdek, institutsional va normativ-huquqiy bazani takomillashtirish muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu shart-sharoitlar yaratilgan taqdirda, divergent mexanizmlar korxonalarining uzoq muddatli iqtisodiy samaradorligi va barqaror rivojlanishini ta'minlovchi asosiy omillardan biriga aylanadi.

Umuman olganda, mazkur tadqiqot raqamli iqtisodiyot sharoitida korxonalar iqtisodiy samaradorligini oshirishda divergent mexanizmlarning nazariy asoslarini tizimlashtirish, ularning amaliy tatbiq yo'llarini aniqlash va ilmiy asoslangan takliflar ishlab chiqish orqali iqtisodiyot nazariyasi va boshqaruv amaliyotiga muhim ilmiy hissa qo'shadi. Olingan natijalar korxonalar strategik rivojlanish dasturlarini ishlab chiqish, raqamli transformatsiya siyosatini shakllantirish hamda innovatsion boshqaruv mexanizmlarini joriy etishda samarali qo'llanilishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Schwab, K. *The Fourth Industrial Revolution*. – Geneva: World Economic Forum, 2016.
2. Brynjolfsson, E., McAfee, A. *The Second Machine Age: Work, Progress, and Prosperity in a Time of Brilliant Technologies*. – New York: W.W. Norton & Company, 2014.
3. Tapscott, D. *The Digital Economy: Promise and Peril in the Age of Networked Intelligence*. – New York: McGraw-Hill, 2015.
4. Porter, M.E. *Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance*. – New York: Free Press, 2008.
5. Davenport, T.H., Westerman, G., Bonnet, D. *Leading Digital: Turning Technology into Business Transformation*. – Boston: Harvard Business Review Press, 2014.
6. Chesbrough, H. *Open Innovation: The New Imperative for Creating and Profiting from Technology*. – Boston: Harvard Business School Press, 2003.
7. Drucker, P. *Innovation and Entrepreneurship*. – New York: Harper Business, 2014.
8. Rogers, E.M. *Diffusion of Innovations*. – 5th ed. – New York: Free Press, 2003.
9. Guilford, J.P. *The Nature of Human Intelligence*. – New York: McGraw-Hill, 1967.
10. Sternberg, R.J. *Handbook of Creativity*. – Cambridge: Cambridge University Press, 1999.
11. Aganbegyan, A.G. *Socio-economic development: problems and prospects*. – Moscow: Delo, 2017.
12. Glazyev, S.Yu. *Strategy of advanced development in the conditions of global instability*. – Moscow: Economics, 2018.
13. Abalkin, L.I. *Economic Strategy for Russia*. – Moscow: Institute of Economics RAS, 2016.
14. Xodiev, B.Yu., Tursunov, A.A. *Raqamli iqtisodiyot: nazariya va amaliyot*. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2020.
15. Yo'ldoshev, B., Qosimov, N. *Innovatsion menejment va raqamli transformatsiya*. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2021.
16. Abdullayev, A., G'ulomov, Sh. *Korxonalarni raqamlashtirish asosida samaradorlikni oshirish*. – Toshkent: Iqtisodiyot va ta'lim, 2022.
17. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. *"Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasi to'g'risidagi Farmon*. – Toshkent, 2020.
18. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining *"Iqtisodiy islohotlarni amalga oshirishda ilmiy yondashuvlarni kengaytirish va boshqaruv kadrlarini tayyorlash tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"*gi Qarori. – Toshkent, 2023.
19. World Bank. *Digital Economy for Central Asia: Strategy and Development Perspectives*. – Washington, DC, 2022.
20. OECD. *Going Digital: Shaping Policies, Improving Lives*. – Paris: OECD Publishing, 2019.

21. UNDP. *Digital Transformation in Developing Economies*. – New York: UNDP, 2021.
22. IMF. *Digitalization and Economic Growth*. – Washington, DC, 2022.

INNOVATIVE
ACADEMY